По конфіскаті — наклад другий.

Ч. 44 (198). Львів, второк 27. лютого 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік II.

ГРОМАДСЬКИЙ ВІСТНИК

Перемишль
Впр. о. Зубрицький А.
Чацкого 6.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.

Конто почт. щад. 143.322.

Адреса для телеграмів Громадський Вістник Львів.

Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.

Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 7000 Мп.

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 18 000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунії [illegible] лей, Болгарії 50 лев, [illegible]трії 18000 мп. Зміна [illegible] 500 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

Ціна примірника 500 мп.

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Підвишка передплати.

В останньому тижні друк ґазети знова підскочив о 70 прц., а ціна паперу о 100 прц. — Зріст отсеї дорожнечі приневолює нас підвисшити ціну одного примірника вже з 23. лютого днем на 500 мп., а передплату з днем 1. марта ц. р. на 12.000 мп

АДМІНІСТРАЦІЯ.

З нагоди приїзду Апост. Візитатора.

До Східної Галичини приїхав Апостольський Візитатор — о. Іван Дженоккі. Імя відпоручника Апостольської Столиці — не чуже українській суспільности. Три роки тому о. Дженнокі був іменований Апостольським Візитатором України.

І відомо було, які перепони ставило Йому польське правительство у свободі рухів, коли Він спинився по дорозі у Варшаві. Відомо теж, що назначений Апостольською Столицею Візитатор греко-католицьких епархій у Східній Галичині студіював відносини на Сході, студіював їх не виключно на основі доносів польських розполітикованих духовних достойників, а у джерела, що Він у скомплікованих відносинах, в яких опинилася греко-католицька Церква на пограниччу між Заходом і Сходом, визнається.

Тому вітаємо Представника Апостольської Столиці з повним довірям. Нам о ніщо инше не ходить, як тільки о те, щоби інформації, які завезе о. Візитатор до Риму були строго обєктивні. А в обєктивність о. Дженнокія не маємо причин сумніватися.

З греко-католицькою Церквою тісно звязане національне відродження галицької вітки українського народу. І саме це спряження релігійного і національного моменту є й силою уніятської Церкви. На Галицькій Україні вона має свою добру традицію, яка є підставою її тривкости, яка саме могутністю тієї традиції і тісною звязю зі змаганням нації до осягнення доконечної мети — проміняє на величанські простори українських земель, здобуваючи їй повагу і пошану серед земляків иншої віри.

На чолі греко-католицької Церкви стоїть людина, перед якою схиляє голову кождий син Української Землі без ріжниці віри. Його заслуги на культурному і релігійному полі широко відомі на цілій Україні. Подиву гідний такт Митрополита Андрія Шептицького, Його педагогічний хист, з яким все підходив Він до кождого проблему, до кождої ситуації, Його орієнтаційний змисл у рішаючих моментах — зєднали Йому так велику популярність, якою мало хто з церковних достойників користувався на Україні. А нікому з Його попередників не приходилося так тяжко здобувати цю популярність. Здобував її тихою, безгомінкою, муравлиною працею. Тайна успіху Його праці: все йшов по лінії змагань галицької вітки української нації і в найтяжших хвилинах історії Галицької Волости був серед своїх вірних приміром справжнього громадянина. Його особа в широких масах оповита легендою, яка має силу поривати. І коли престіж греко-католицької Церкви стоїть високо на українських землях поза межами трьох східно-галицьких епархій, так слід мати на увазі, що до сього у великій мірі причиняється особа Митрополита.

Як довго греко-католицька Церква йде по лінії національної стихії, як довго не стає вона в поперек панукраїнських змагань, її авторитету не тільки над Дністром, а й над Дніпром — не може захитати ніяка сила.

Прекрасно це розуміє польська влада. Тому греко-католицька Церква зустрічає на українських землях, зайнятих Польщею — такі важкі перепони з боку уряду... католицької держави. Тому м. и. луцький епископ о. д-р Боцян вже від ряду літ не може дістатися до своєї епархії.

Тому Польща старається всіма силами створити своєрідну „автокефалію“ православної церкви в межах Польщі. Бож це так невигідно: числитися з Римом, або Москвою чи Києвом.

А що діялося й діється з гр. кат. Церквою на Галицькій Землі під польською рукою, переконається о. Візитатор підчас свойого побуту віч на віч.

Греко-католицька Церква в теперішний момент мусить свою майбутність достроювати до сього процесу, який йде на релігійному полі по тамтой бік Збруча.

Національне відродження війшло там буйною струєю на релігійне поле нації, досі запущене під холодним подихом казьонного православославія.

Становище греко-католицької Церкви в недалекій майбутньости на пограниччю між Сходом і Заходом в руках українського духовенства Східно Галичини і залежне воно від постави Риму до сього проблему.

Не сумніваємося, що Рим, який все цікавився долею українського народу, тепер в добу самоозначення націй і в добі відродження релігійного почуття — піде на зустріч змаганням галицької вітки української нації.

Перед вирішуванням східно-галицької справи.

Відень, в лютім 1923.

Світова війна покінчилася розгромленням Німеччини, що важилася конкурувати з Анґлією, а революція на Сході розложила її другого конкурента в Азії, — Росію. Тоді подібно Анґлія намагалася створити пожадану для неї і для світа рівновагу в Европі. В парі з тим анґльо-саський світ, себто Велика Британія і Зєдинені держави не без успіху добивався добути геґемонію над світом.

Анґлійським плянам впоперек стала Франція, якій вдалося мировими диктатами потворити у Середній Европі нові або збільшити старі їй прихильні та ріжними способами втягнути їх в орбіту своєї політики. Таким робом поширилися французькі впливи на европейськім континенті. Мілітарна геґемонія Франції в Европі стала фактом.

Та з цею геґемонією ніколи не погодиться Анґлія, яка взагалі не мала й не має звички погоджуватися з нічиєю небудь геґемонією.

Ахілевою пятою французької геґемонії є її фінансове становище: пожалування гідний стан її буджету, величезні закордонні довги, невідбудовані области знищені війною, обнижений торговельний оборот та фатальний упадок її франка.

Це, на загал не світле становище Франції постановила використати Анґлія. Правительство Льойда Джорджа пригадувало Франції її фінансові зобовязання (нота Бальфура), чим давало до пізнання, що Анґлія з того боку може кождої хвилі дуже поважно підкопати престіж Франції на европейськім континенті. Після такого напімнення Франція, здавалось, на позір скромнійшала, але рівночасно потайки, де могла, перехрещувала шляхи Анґлії (Анґора).

Уступив Льойд Джордж, прийшов Бонар Лоу. Франція богато покладала на нього, задумуючи використати стару симпатію до неї консервативних анґлійських кол.

Але хоч при кермі британської імперії змінилися особи, то питома анґлійська політика остала без зміни. Вся увага Анґлії спрямована на те, аби ослабити Францію на міжнародній арені. З тією метою слід запрятати її так, щоби вона стала ізольованою, а це є конечною передумовою повалення її геґемонії. Бонар Лоу найспокійнійшим способом довів Францію до сепаратної акції в Порурю. Одночасно неофіціяльні анґлійські кола дали Німцям до пізнання, що сим разом вони можуть провадити відповідну протиакцію.

Порурська акція запрятала французький кабінет, парлямент, пресу й всю публичну опінію. Зовсім природно, що Анґлія має тепер вільнійшу руку розвязувати згідно із своїми інтересами невирішені доси справи (як Клайпеда і Туреччина).

Окупація Поруря Францією і пасивний опір Німеччини не ворожить добра. Над Реном завязався новий вузол непорозуміння, який може довести до нової заверюхи. В цім випадку виринає перед Францією гроза активного німецько-російського співділання, положеного в основу рапальського договору.

А тим часом Польща, союзниця Франції, якої завданням було підпомагати її в рурській акції, сама опинилася під грозою вмаршу совітських військ у свої границі.

До того східні границі Польщі є якраз отверті і невирішені, бо ризький договір невизнаний досі ні одною з тих держав, що покликали Польщу до життя, а тим самим границі зафіксовані тим договором не можуть бути респектовані. Польща постановила самовільно й самочинно закріпити за собою бажані для неї східні границі і з тою метою, іґноруючи правосильні міжнародні трактати, почала переводити анексію Сх. Галичини з одного боку, а з другого опинившись перед грозою інвазії сусідів, підняла тепер заходи на міжнародній арені до негайного признання її дотеперішніх східних границь. Ця справа, яку постійно відсувала польська дипльоматія на задній плян, проволікла її в безконечність, щоби тим часом творити „доконані факти“, нагло признала велику актуальність справи східних границь, а польський сойм, не допустивши до голосу представників инших національностей, дня 12. лютого ухвалив „однодушно“ відому резолюцію Домського.

Відносно Сх. Галичини всі арґументи Польщі, якими вона до тепер послугувалася на міжнародній арені за прилученням цеї території до Польщі, не находили послуху у покликаних чинників.

Пр. 120/23. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний яко Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Громадський Вістник“ число 37. (191) з дня 18./II. 1923 в артикулах під заголовками: 1) „Висока школа“ в уступах між словами: а) „національної культури“ і „Український університет“ б) „народу що“ і „бажає вилитися“, ві[illegible] ц) в уступі від слів: „Основання і істнування“ до кінця артикулу. 2) Заголовок першого з гори артикулу на другій стороні. 3) „Дописи з краю“ в уступі між словами: „нероздільну родину“ і „Сербкя середні“ містить в собі єство злочину з § 65 а) зак. к. узнав доконану в дни 17. лютого 1923 р. конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 процедури карної заказ дальшого розширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби се рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. грудня 1862 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 400 Мп. — Львів, дня 20. лютого 1923.

(Підпис нечиткий.)

Стоїмо на передодні вирішування східно-галицької проблєми, що стверджують теперішні переговори причасних держав антанти над нашою справою, а що признає і польський уряд у Варшаві, як се стверджує комунікат з його останнього засідання, як також факт негайної висилки польських делеґатів в справі Сх. Галичини до Парижа.

В отсім моменті мусимо ще раз прилюдно ствердити з огляду на затії і фальшиві інформації Польщі, як також з огляду на те, що такі інформації поширюють деякі з кол нашої еміґрації тут і за океаном, свідомо чи несвідомо, що ані наші орґанізації в краю, ані наш уряд за кордоном не вдався і не вдається в ніякі угодові переговори з Польщею, та що якраз непохитній поставі одноцільного фронту в краю, як також послідовній, витревалій і доцільній диплomатичній акції нашого уряду за кордоном, удалося вдержати нашу справу на міжнародній арені, як справу актуальну та довести її до отсього моменту її вирішення. (гм.)

Нова конституція Союза Соц. Сов. Републик.

I.

Оголошена на днях нова конституція Союза Соц. Сов. Республик являється дуже важним етапом в розвою правно-політичних відносин на области б. Росії і з ріжних причин заслуговує на близше розглянення.

Для ясного зрозуміння її сути слід перш усього зупинитися на цих прінціпах політичного вірування, які взагалі лягли в основу державного будівництва теперішніх володарів Росії, большевиків. Отсі прінціпи незвичайно глибоко і незвичайно пристрасно дискутувались в дореволюційних часах в кругах теоретиків російського соціялізму, а в першім періоді революції вони, як відомо, були одним із моментів, який одноцільний досі революційний фронт російської демократії розколов на два від тоді непримиримі табори.

Найяркійший вислів наскрізь лівим поглядом дав духовий батько російського комунізму, Ленін, в своїх численних теоретичних і публіцистичних працях. Коротко ці погляди можна схарактеризувати ось як:

Дотеперішня форма державної орґанізації, як вислів панування посідаючих кляс над клясами працюючими, опиралася на національно теріторіяльному прінціпі. Нація, у виді своїх пануючих кляс, орґанізувалася на певній теріторії в сплочену одиницю, яка була знаряддям панування буржуазії внутрі і державного імперіялізму на зверх. Та по думці большевиків ця форма вже пережилася і вкупі з революційним переворотом, який мусить прийти всюди, вона повинна уступити місце новій — пролєтарській формі держави, формі, яка далаб вислів новому укладови суспільних сил, з побідним пролєтеріятом на чолі.

Щож мав би зробити побідний пролєтаріят? Відповідь на це питання здавалася дуже легкою. Побідний пролєтаріят мав сотворити соціялістичну державу, себто правно-політичну орґанізацію, яка повинна перевести — будь етапами, будь відразу, усуспільнення всіх головних середників продукції і одночасно соціяльне розпреділення витворених таким способом продуктів. Бо ніщо друге, тільки отсе — являється самою суттю марксітського соціялізму. А ортодоксальними апостолами марксістського соціялізму визнавали, ба й визнають себе досі якраз большевики.

Для переведення отсеї цілі рішили большевики покликати в першу чергу пролєтарську клясу, що в революційнім перевороті захопила в свої руки політичну владу в державі. По клясичному вислові „Комуністичного Маніфесту“, діло будівництва комуністичної держави повинно бути справою в першу чергу самого пролєтаріяту.

А нова форма? Вона повинна віддати провід в усуспільненій продукції на місцях якраз цим пролєтарським гуртам, що досі там працювали: радам фабричних представників, радам других професійних робітничих орґанізацій і вкінці також трудовому селянству. Звідси повстання в перші дні революції. Цілої низки робітничих рад, які мали два завдання: одно політичне — панування побідного пролєтаріяту і друге економічне — поладнання нового продукційного апарату. Ця форма мала поширитися на весь культурний світ, так, як — по думці большевиків — соціяльна революція в Зах. Европі і Америці була тільки питанням часу.

Ясно отже, що на дотеперішний національно-державний прінціп форми державної влади в такому новому суспільстві немає місця. Бо загалом нація в модерному розумінні — це, по думці большевиків, старий пересуд, який мусить уступити місця світовій федерації соціялістичних республик, що раз на все покладе кінець „реакційній“ національній виключности, кордонам і другим вигадкам буржуазії. Мова — головний признак національної окремішности, переміниться лише в середник технічного порозумівання між поодинокими робітничими колєктивами. Пропадуть всі дотеперішні національні шовінзми, а в новому союзі соц. республик запанує братерська згода і повна гармонія. Так голосили апостоли російської революції, пориваючи за собою всі слабі і менш критичні уми, головно з круга цих народів, які досі жили слабим національним життям і тому не мали в собі достаточної дози природної відпорности.

Тай не тільки голосили на словах. А здавалося, що зачинають переводити в діло свої прінціпи. Славне гасло: „самоозначення аж до відокремлення“ треба брати не тільки як тактичний прийом большевизму, котрий змагався за перемогу в нутрі своєї власної, російської суспільности, і тому шукав союзників у поневолених досі народів б. Росії — його слід вважати в першу чергу за теоретичний вислів засованого тут комуністичного вірування. І звідси можна також оцінити як слід теперішній повний відворот большевизму.

З точки погляду большевизму — на національне відокремлення є місце тільки тоді, коли воно прибирає комуністичні форми. В другому випадку — таке відокремлення не тільки не являється фактом байдужим для комунізму, ні, воно являється фактом у найвищій мірі шкідливим і тому його слід з повною безоглядністю нищити. Так ми маємо вияснення „нерозгаданої“ для багатьох наївних тайни, що ті самі большевики, які — мовляв — дозволили поневоленим націям визволитися, в момент, коли ці нації дійсно зачали переводити своє визволення в діло, нагло зустрілися з безоглядною неґацією своїх стремлінь від тих-же самих большевиків. Трагедія цілого лівого українського соціялізму полягає якраз в цьому нещасному непорозумінню. Всі ліричні заклики лівих українських есерів в сторону Москви остались без найменшого наслідку. Життя показало себе сильнішим від пустого згуку мітінґових і програмових фраз. І в цьому випадку — жорстока дійсність побідила на цілій лінії.

Від коли прийшла зміна большевицької тактики і чому вона прийшла?

Розумієтьcя — не прийшла вона нагло і не прийшла вповні. Зложилися на неї дуже численні і дуже складні причини. Перша з них — ця, що можливість збудування соціялістичної держави показала себе повною утопією. По крайній мірі і тепер, під нинішню хвилю. В нутрі Росії наступив нечуваний упадок всіх продукційних сил і така матеріяльна руїна, якої, здавалося, перше не могла видумати і найбуйніша уява людини. Поза територію Росії, в Зах. Европі, невважаючи на перші позірні симптоми соціяльного розкладу, не тільки не прийшло до сподіваної соціяльної революції, але навпаки кольосально скріпився і капіталізм і націоналізм і імперіялізм. Соціялістичне робітництво Европи, по короткім ваганню, звернулося одноцільним фронтом проти большевизму, залишаючися на своїх старих теоретичних і тактичних позиціях. Перед большевиками станула ділєма: або дальше остати непримиримі і скорше чи пізніще згинути, або змінити тактику. І вони, як реальні політики, вибрали, очевидно, цей другий шлях. Меньшбільш від хвилі, коли закінчився період большевицької оборони перед чужоземними наїздами, отже від хвилі заключення риського договору по ліквідації Вранґлівщини — зачинається нова ера державної большевицької політики, яку вони самі такою назвою охрестили. Одним із найважніщих моментів в ній, до певної міри — її хвилевим завершенням, являється і поданий на вступі договір про союз соціялістичних совітських республик.

Бо в розвитку тактики большевицького відвороту на цілій лінії залишилась їм ще одна велика перешкода з перших медових місяців революції — національна окремішність поодиноких частин б. Росії, в першу чергу України як найважніщої після корінної Московщини области, головно з огляду на її економічне значіння.

Большевизм находиться тепер в стадії відвороту і приноровлення до старих форм державно політичного життя Европи. Самим большевицьким лідерам здається, що цей відворот — тільки тактичний маневр, який в слушний час знов перейде в давні форми революційної боротьби. Та ясно, що справа і на віруванню покінчиться. Росія цілою силою пари повертає до старого, вона відроджується, будиться до нового життя і мабуть вже незабаром виступить на політичну арену світу як чинник з незбагнутими силами в своїм нутрі, як леґендарний богатир з билини, котрий випружує свої приспані досі члени тіла до страшного і могутнього удару.

Заплющуванням очей на цю дійсність булоб діточою наївністю і якраз всеукраїнський націоналізм повинен в першу чергу ясно освідомити собі тенденції майбутнього розвитку відносин на области б. Росії. Не рабськими поклонами перед чужою силою, яка без нашої участи має, буцім то, нас визволити, але і не непотрібними для нікого, ніким не бажаними і смішними офертами т. зв. Західній Европі, для якої ми, мовляв, маємо стати забором перед східним заливом — може, повинна і мусить національно-політична думка України знайти для себе вихід із тих обєктивних умов, в яких національний коллектив України тепер найшовся. Ці умови є невимовно важкі, але вони не безнадійні, так, як безнадійними є умови для кожної нації тільки тоді, коли вона сама хоче вмирати. Для нації живої немає безвихідних ситуацій, а українська нація дала і дає хіба доволі доказів на те, що вона хоче і буде жити. Саме з такої точки погляду ми мусимо розглядати і документ обєднання соц. республик б. Росії. — *Д-р Павло Лисяк.*

(Продовження буде.)

Литовсько-польський конфлікт загострюється.

Уступлення союзників із Клайпеди й признання литовської суверенности над цілою пристанею не тільки не розвязало узла, завязаного місяць тому Литвою, але виказало, що Литва має далеко ширші пляни, ніж влучення Клайпеди під свою владу. Здається, що Литва рішила використати сучасне напруження в Европі, щоб старатися на власну руку розвязати всі спірні питання, в яких вона заінтересована, між ин. справу Вильна. Означалоб воно значне загострення литовсько-польського спору.

Є кілька симптомів, які на це вказують. І так: литовський уряд заявив, що не приймає рішення Ради Амбасадорів у справі Клайпеди, бо воно обмежує суверенні литовські права на цю пристань, признаючи Польщі вільний транзіт через Клайпеду. Протест Литви проти признання Лігою Народів частини невтральної полоси поміж Виленщиною й Литвою Польщі, підчеркнений збройним опором литовських відділів на цих областях, набирає важного значіння в виду заяви Будриса, вожда литовських збройних сил у Клайпеді, що після виправи на Клайпеду литовські повстанці вирушать проти Вильна. Видалення з Клайпеди польського посла Шароти доказує, що Литовці ані не думають помиритися з Польщею, а участь правильних литовських відділів разом із артилєрією в сутичках на невтральній смузі підкреслює литовську непримиримість. Всі ці познаки вказують, що Клайпеду слід уважати лише одною з цілей сучасної литовської політики, що Литва поставила собі багато ширше закроєне завдання: **створення велико-литовської держави**, **яка влучивши під свою владу Вильно, сталаб безпосереднім сусідом Росії й Німеччини.** Загрожена тут безпосередно Польща, але окрім її інтересів зачіплені тут теж інтереси Росії, Німеччини, надбалтійських держав, в дальшій перспективі Анґлії і Франції. Можна ото-ж говорити, що на Литві сьогодні повстав новий центр военної небезпеки. Евентуальна польсько-литовська війна означалаб у такому разі велику війну на Сході Европи, в якій не тільки Литва й Польща взялаб участь. Вправді всі збройні сили Литви не перевищають 150.000 людей і майже десять разів більша від Литви Польща швидко упоралася би зі своїм противником, але можливости дуже глибоких комплікацій на всім Сході наказують Польщі дуже призадуматися, чи вона може вжити арґументу сили супроти Литви.

В цих умовах незвичайної ваги набирає нота Чічеріна до Польщі, якої польське міністерство закордонних справ вправді не оголосило, але яку подає німецька преса. Зміст цієї ноти ось який: „Комплікації з приводу Виленщини занепокоїли совітський уряд. Згідно з риським договором всякі спірні питання між Литвою й Польщею повинні бути полагоджені лише безпосередно між цими обома державами. В виду цього всякі рішення третьої сторони — як ось Ліґа Народів, якої

совітський уряд не признає — слід уважати за незгідне з риським договором, бо він виразно каже, що польсько-литовська демаркаційна лінія мусить бути вислідом лише безпосередного литовсько-польського порозуміння. **Совітський уряд побоюється, що нехтування цього принципу загрожує мирови. В цьому совітський уряд є безпосередно заінтересований** і він надіється, що польський і литовський уряд полагодять спір у приязний спосіб. **Совітський уряд готов співділати в закінченню цього спору**".

Оця нота доказує, що Росія рішила використати сучасний заколот в Европі на закріплення свого положення над Балтиком як найдалі йдучою своєю активністю. Ота активність звертається з одного боку проти Естонії й Литви, з другого боку проти Польщі і означає змагання Росії твердо усадовитися над Балтиком та закріпити безпосередний звязок із Европою. В російських комбінаціях Литва грає ролю помосту поміж Німеччиною й Росією — відсіля совіти підтримують Литву в справі Виленщини, бо лише маючи в своїх руках Вильно, Литва стає безпосередним сусідом Росії. З цього боку беручи, нота Чічеріна не позбавлена деякої іронії: вона говорить про „приязний спосіб" поладнання литовсько-польського спору, хоч це взагалі неможливе раз і Литва і Польща заявляють безкомпромісові претенсії на повні суверенні права над Вильном. Але-ж не тільки помостом поміж Німеччиною й Росією повинна стати Литва (як що до неї буде прилучена Виленщина). Велика Литва з Виленщиною повинна теж відділити Лотву й Естонію від Польщі, осамітнити їх таким чином і присилувати слухатися російських наказів. Виленщина в руках Литви означала би отже ліквідацію самостійности Лотви й Естонії й усадовлення Росії над Балтиком. Тут російська політика входить у конфлікт із протекторкою надбалтийських державок Англією, яка не хоче допустити Росію ще раз до Балтийського моря.

З уваги на ці далекосяглі російські пляни, звязані з Литвою, литовсько-польський спір набирає дуже небезпечного для Польщі характеру. На литовську й російську активність Польща сьогодні ніяк не може відповісти рівною активністю з уваги на те, що Франція, занята на Порурю, не може її підприняти. Але-ж і тут небезпека для Польщі іде далі: сьогодні можна говорити про зарисування дотеперішного французько-польського союзу. **У Франції в останнім часі чимраз сильнійше появляється тенденція зближення до Росії.** Ця тенденція вже прийшла до слова, коли Рада Амбасадорів признала Клайпеду Литві. Думку французько-російського союзу підтримують не лише радикально-соціялістичні круги, але навіть „Т[illegible] який посувається аж так далеко, що в останній ноті Чічеріна до Польщі добачує... мирові й франкофільські інтенції.

Щойно з точки погляду цієї комплікації ріжних інтересів у литовсько-польському спорі з одного боку зрозумілою стає впертість, із якою маленька Литва бореться проти великої Польщі, а з другого виявляється вся небезпека для будучини Польщі в звязку з цим спором. Виграна Литви — означалаб поворот Росії до того положення, яке вона мала в Европі перед 1914 роком, означалаб французько-російський союз на місце теперішного французько-польського,

Поруря.

Наради в Берліні.

„Н. Фр. Пресcе" доносить, що президент Еберт скликав парляментарну нараду в справі сучасної політичної наради. Порішено продовжувати в Порурю пасивний спротив. Сконстатовано, що під впливом французької агітації відношення Америки до Німеччини погіршилося. Агітацію правиці за активним спротивом узнано нерозважною і передвчасною.

Проти Куна.

Посол пруського сойму Сабот заявив на зборах в Ессен, що кабінет Куна треба усунути, скінчити пасивний опір і перейти до активного виступу, або розпочати переговори.

Страйк.

В Ессені відновлено страйк гірників.

„Саботаж".

В кількох місцях на Порурю знищено залізничі шляхи і телеграфічне получення.

РІЖНІ ВІСТИ.

Берлін Москва.

Німецький та совітський уряди опрацьовують плян безпосередного залізничого получення Берлін-Москва, через Лотву і Литву.

Персько совітські переговори.

Перський уряд поручив свойому представникови в Москві відновити торговельні переговори між Персією і совітами.

Німецька амбасада на Україні.

Німецький представник фон Гайль іменований головою амбасади при уряді радянської України.

Литовські війська в Клайпеді.

Дня 19. лютого до Клайпеди примашерували правильні литовські війська. Над ратушем вивішено державну литовську хоругов.

Справа Вильна.

„Times" поміщує статтю, в якій домагається негайного вирішення справи Вильна на користь Литви або Польщі.

Совітсько французьке зближення?

З Парижа доносять, що не зважаючи на офіціяльні заперечення, опозиційні часописі твердять, що французький уряд вислав до Москви окрему делєгацію і то проти волі Мілєрана. Мається на меті осягнути порозуміння із совітами. Націоналістичні часописі гостро критикують цей крок й остерігають уряд перед компромітацією.

Австрійсько-югославянські наради.

Канцлер Зайль і міністр закордонних справ Грідберґер відвідали премієра Пасіча та Нінчіча, після чого були на приняттю у короля. Обмірковано ряд питань політичного й торговельного характеру. Наради скінчаться 25. лютого.

Арештування в Ірляндії.

В Дебліні арештовано раду першого повстанчого баталіону в складі 15. осіб. При ревізії найдено склад бомб.

Платіть партійний податок!!! Присилайте на адресу! „Краєвий Союз Кредитовий" у Львові, Ринок 10., вкл. кн. ч. 5.000. Жертводавці повище 500 мп. будуть оголошені поіменно!!

Комунікат гр.-кат. Митрополичого Ординаріяту.

Апостольський Візитатор Всв. і Впр. о. І. Дженоккі перебуває вже у нас. Желанням Нашого Високопреосвященного Владики Кир Андрея, щоби наш загал був в сім апостольськім труді о. Візитатора помічним Йому.

Проте подається до загального відома, що всі наші українські товариства, організації, корпорації, кружки як і поодинокі особи чи з клиру чи з мірян такпрестольного города Львова як і Архіепархії, котрі хотілиби представитися Апостольському Візитаторови в ціли зложення чолобитні для св. Апостольського Престола, вручення адреси преданности чи приватного письма, мають зголоситися в тутешнім Ординаріяті на письмі.

Митрополичий Ординаріят виєднає послухання у Апостол. о. Візитатора і повідомить про назначений день, годину і місце приняття.

Від гр. кат. Митрополичого Ординаріяту.

У Львові, дня 25. лютого 1923.

А. Бачинський
Вік. генер.

Анкета Сокола-Батька.

„Сокіл Батько" рішив скликати анкету своїх філій, себто запросити делєгатів сокільських товариств з кождої місцевости на день 4. марта ц. р. Це було конечне. По довгім воєннім лихоліттю, по так страшеннім занепаді наших сокільських організацій, котрі до війни будили всіх дрімучих до правдивого життя, котрі на голос своєї сурми ставали в непроглядні ряди, карчі і здорові, мусять знов через уста своїх відпоручників заявити, чи живемо дальше тим самим життям, чи не вбило нас на дусі це воєнне марево і чи здібні дальше вести розпочату працю а навіть і ще тяжшу чим перед війною. Не стало між нами багато-багато Товаришів-піонірів сокільської ідеї, найздібнійших руховиків, спортовців, пожарників і організаторів, котрим судилося спочати в темній могилі. Треба в їх місце постаратися про нові молоді сили; конечне а майже пекуче є, щоби руханка систематично велася, щоби молодь не ниділа без неї, чулася здоровою на тілі а тим самим і на дусі. Наші пожарні сторожі мусять заразже обновити свою діяльність, повернути до правильних вправ пожарних, бути діяльними при нещастях вогневих, ратувати всіх в разі пожежі, як це бувало до війни, за що одержували великі признання не лише від своїх, але і від чужих. Одним словом, повернути не лише до життя довоєнного, але виповнити браки і завдання, повсталі протягом цего довгого воєнного періоду.

Не є в силі „Сокіл Батько" те все перевести перепискою. Тут мусять явитися на нараду відпоручники кождого сокільського гнізда і вислухати в тім напрямі рефератів, здати звіт своєї філії і рішити чи нам жити чи нидіти. Філії, котрі брали участь у здвизі в 1914. р., бачили як карне сокільство вивязалося зі своєї задачі як найкраще, як десятки соток станули до вправ рухових на площі „Українського Городу" у Львові, як маяло сотки наших прапорів, як пятнацять музик давало знати, що ідея українського сокільства живе і що „в здоровім тілі здоровий дух" — вишлють напевно своїх відпоручників на нараду над відбудовою й обновою сокільського життя. Просвітні, культурні й економічні товариства свої анкети вже відбули. Черга тепер на сокільство. Для товариша-сокола нема перепон. Де розходиться про справу загально сокільську, про руханку, спорт, пожарництво, про здобуття здоровля, сили, відваги й витревалости, він прибуде і зза Океану.

Памятаймо, що день 4. марта ц. р. є днем нашої сокільської відбудови й обнови!

Кождий відпоручник привезе зі собою звіт з діяльности своєї філії і повновласть, яка дає йому право заступати свою філію на анкеті.

Голова Організаційної Секції „Сокола Батька" *Іван Ігнат.*

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Попередне (46) число нашого часопису сконфіскувала польська прокураторія за три місця вступної статті п. з. „**Голод землі**" і два місця малого фейлєтону.

— **Вечір посвячений творчости Богдана Лепкого** відбудеться 28. лютого в салі Лисенка, при участи визначних сил музичного й літературного світа. Білєти в книгарні ім Шевченка і при касі.

— **Театру.** З днем 15. лютого виступив з українського театру у Львові артист п. М. Бенцаль і перейшов до театру П. Когутяка в Станиславові. Тим чином львівський театр „Бесіди" Утратив одну з найкращих своїх сил.

—

У вечері 18. ц. м. зайшов якийсь польський жовнір з карного відділу, що пошукує добровольців в Милятині старім пов. Камінка стр. до Грицька Підгайного щоб узяти його на „форшпан", Підгайний сказав жовнірови, що не може поїхати з ним, бо один його кінь окулявів та прохав, щоб отой жовнір зайшов до війта та постарався о иншого здорового коня, а тоді поїде. У відповідь на це жовнір кинувся на Підгайного, тяжко побив його, а потім казав йому одягнутися, кажучи, що підуть до поручника, команданта карного відділу. Коли Підгайний послухав наказу й вийшов із жовніром на вулицю, **польський жовнір вистрілив до нього з віддалі 2—3 кроків і на місци убив.** Після того пішов у село дальше шукати „форшпану" і скрізь вихвалявся: „Jużem jednego kabana zastrzelił". Селяне зразу зажадали від поручника, щоб арештував душегуба, але цей відповів їм сміхом і похвалами для душегуба: „Dobrze zrobił!" Обурення у місцевого населення страшне. — Запитуємо компетентні власти: де закон?

Невже душегуба не зустріне ніяка кара за те, що мордує спокійних громадян.

— **Кенігсберський ярмарок.** Сими днями в Кенігсбергу відбулося відкриття кенігсберґського ярмарку. Ярмарок розпочався при сприятливих обставинах. На третій день ярмарку число гостей досягло 40 000, а кількість чужоземців перевисшило число їх на торішньому ярмаркові, який відбувався в більш сприятливий момент з погляду загально політичної ситуації. Установи, що організовували цей ярмарок — ярмарковий комітет і інститут вивчення економічного становища Східної Европи — поставили своїм завданням досягти тої цілі, щоби економічні відносини Німеччини з Сходом Европи були цілком еманциповані від політичних питань. В цьому напрямі провадилась пропаганда як в совітській Росії, так і в надбалтійських державах, яка підготовляла комерційний світ до кенігсберського ярмарку. Організаторам ярмарку в своїй цілі вдалося досягти. В ярмаркові приймає участь коло двох тисяч фірм, які хотять завязати зносини з сходом Европи. На ярмаркові відкрито відділи: текстильний, шкурятяний, домового і кухонного приладдя, техніки й машинобудівництва, електротехнічний, механічний, хемічний, паперовий, мебельний й инші. Особливо багатим виглядає машинобудівельний виділ. Несталість валютного становища мала своїм результатом те, що в перші дні особливо великих умов

завязано не було. Проте уже на третій день ярмарку, коли стало видаватися, що курс доляра знову підноситься — а для більшости товарів на ярмаркові визначено сталі ціни — серед покупців можна було помітити певне оживлення, головним чином серед литовських покупців. Ліпше від других перші дні ярмарку йшла торговля в відділах текстільному, машинобудівельному, хемічного й домового приладдя. Совітський російський уряд за кілька днів до початку ярмарку відмовився взяти в ньому участь, заявивши, що він не встиг підготовитись. На ярмаркові відчинено лише інформаційне бюро берлінського торговельного совітського представництва, яке заявляє, що воно не має уповноважень для завязання великих умов. На ярмарок прибуло багато совітських діячів. Сими днями сподіваються приїзду совітського посла в Берліні Крестинського.

— **Поліційний комунікат в справі еміґрантів.** Львівська дирекція поліції оголосила комунікат, закликаючий усіх власників реальностей і льокаторів, які віднаймають свої помешкання, протягом 8 днів зголосити устно або письменно в дирекції поліції еміґрантів з Росії, які в них довше чи хочби хвилево мешкають. За невиповнення цього доручення предвиджуються адміністраційні карні кроки.

— **Жертвенність нашого села.** Члени Аматорського кружка при чит. „Просвіти" в Тишківцях, пов. Городенка, заколядували 1,000.115 мп. (один міліон сто пятнайцять мп.). Цю суму розділено так: на ґімназію в Городенці 300.000, на політичних вязнів 100.000, на українських інвалідів 150.000, на український університет 150.000, на пресов. фонд „Гром. Вістника 25.000, на власну чит. бібліотеку 130.000 і на відбудову чит. дому в Тишківцях 145.115.

— **Вже не треба.** „Газета Варшавска" подає, що проєктоване випущення польської розмінної, металевої монети виявилося, супроти катастрофального упадку польської марки — зайвим. Тепер проєктує польська позичкова каса випущення... золотої монети. Нема то як рожеві проєкти!

— **Нові почтові значки.** Польське міністерство почт комунікує, що на днях пущено в обіг почтові значки вартости 200, 300, 400 і 500 марок.

— **Залізнича катастрофа під Лодзею.** Минулого понеділка прийшло в Коньошках під Лодзею до зударення поїздів, спричиненого непритомністю пяного машиніста. На щастя катастрофа спричинила тільки поранення кількох осіб.

— **Англійський тижневик в Празі.** З початком марта почне в Празі виходити новий англійський тижневик „Центральний Европейський Огляд", посвячений питанням внутрішньої і зовнішньої політики середньо-европейських держав.

— **Церкви і корчми на Угорській Україні.** Ужгородський „Русин" подає, що на Прикарпатській Україні під теперішню пору є 600 церков та 2.000 коршем.

— **Нора гомосексуалістів у Львові.** Львівська поліція впала оноді на слід „фахово" веденої нори сексуальних виродів, яка містилася в помешканню якогось деґенерата Дзюлі при вул. Лозінського ч. 6. „Властителя" тої нори арештовано, при чому скомпромітовано цілий ряд людей з „товариства" львівської Польонії.

— **Новий політичний атентат в Будапешті.** Дня 22. ц. м. надіслано одному з представників опозиції в мадярському соймі Карлови Рашаєви і начальному редакторови опозиційної часописи пачки з експльозітом, які на щастя вчас отворено і перешкоджено вибухови. Покликано поліцію, яка негайно зарядила слідство і назначила нагороду за найдення заговірників. З того поводу прийшло в мадярському парляменті до авантур.

Справа Східної Галичини.

З Парижа доносять, що президент польських міністрів Сікорскі звернувся до Поанкаре з обширним письмом, в якім домагається остаточного вирішення справи Сх. Галичини.

В звязку з тим французька делеґація на конференції Ради Амбасадорів 21. лютого виступила з пропозицією вирішення східно-галицького питання.

ОСТАННІ ВІДОМОСТИ.

ТЕЛЕҐРАМИ ПОЛЬСЬКОЇ АҐЕНЦІЇ ТЕЛЕҐРАФІЧНОЇ.

Протест Чічеріна у справі Клайпеди.

Москва. Чічерін вислав до англійського, французького й італійського правительства ноту з протестом проти рішення Ради амбасадорів у справі Клайпеди. Відпис ноти доручено також німецькому правительству. Совітське правительство домагається ревізії рішення союзних держав у справі Клайпеди. Розвязка такої важної справи для плавби на Балтикові без вислухання Росії і її союзників грозить викликанням нових конфліктів. Звертає увагу на зарядження відносно інтернаціоналізації клайпедської пристані при участи Польщі. Ця точка це недопустиме нарушення елементарних інтересів Росії. Сов. правительство констатує, що 1) установлення міжнародного орґану, що заряджував би у справі транспорту на Німані без участи Росії є недопустиме. 2) що лише держави, котрі мають транспорти на Німані можуть брати участь у таких зарядженнях, 3) що лише таке рішення, котре Росії запевнювало би свободу транспортів і вдержання власної фльотилі на Німані, могло би признати сов. правительство. Совітське правительство сподіється, що правительства, котрі взяли участь у рішенню клайпедської справи без звідомлення Росії, постараються, щоби зліквідовано було теперішнє положення, котре становить велику небезпеку для мира в сх. Европі.

Нота Чічеріна до Польщі і польська відповідь на неї.

Варшава. Міністер загр. справ одержав від комісаря загр. справ Чічеріна ноту, в якій, м. и., сказано, що комплікації, які повстали між Польщею і Литвою поважно занепокоїли совітське правительство. Спірні справи між Польщею і Литвою на основі 3. уступу риського договору мається порішити виключно між Польщею і Литвою. Тому покликування третьої сторони до рішення цих справ противиться риському договорови. Це тим важніще, що цією третьою стороною є т. зв. Союз Народів, спілка деяких держав, не визнаних совітами, і таких, що остають під впливом правительств, котрі не понехали ворожих затій супроти совітів. На основі риського договору порішування всяких територіяльних справ між Польщею і Литвою має силу лише при згоді обох цих правительств, отже й установлення якоїнебудь нової граничної лінії між ними і невтр. полосою допустиме лише за згодою Польщі й Литви. Занедбування цього прінціпу приневолює сов. правительство звернути на це більшу увагу, що воно потягає за собою небезпеку для мира. Совітське правительство сподіється, що литовське і польське правительство мирно полагодять конфлікт і готово з ними співпрацювати в цій ціли.

На ноту Чічеріна польське мін. загр. справ відповіло 24. ц. м., запевняючи про мирові змагання польського правительства, а заразом зазначує, що совітська інтерпретація 3. уступа риського договору не погоджується з духом і текстом договору. В дійсности уст. 3. риського договору мав на цили усталити desinteresement Росії в справі земель на захід від границі означеної в 2. уст. цього договору.

Литовсько-польські боротьби.

Вільно. 25. II. В окрузі Ольκенницькім й Оран повний спокій. В ляндваровськім литовські партизани заатакували польську граничну сторожу в місцевостях Пугайно і Карнірівка над Вілєю.

Порозуміння Анґори в справі льозанського договору.

Льондон. Райтер із Царгорода: Телеґрама з Ангори каже, що анґорське правительство дійшло вчера до порозуміння в справі льозанського договору. Договір буде предложено Нар. Зборам, де дискусія покінчиться мабуть у понеділок. Опісля вишлеться союзним державам ноту, що міститиме оконечні концесії Нар. Зборів. Нота заявляє, що колиб ці концесії відкинено, Туреччині остане лише свобода ділання

Відень. „Н. фр. Пр." з Анґори: На довірочнім засіданню Нар. Зборів Ісмед паша заявився за прийняттям льозанського договору, зазначуючи, що концесії союзників для Туреччини запевняють їй повну независимість.

Сенатор Бораг їде до Москви.

Чіта. Американський сенатор Бораг почав інформаційну подорож. Відїхав до Чіти, відкіля поїде до Москви.

— **Мшана коло Львова.** Дня 15. II. ц. р. вечером в селі Мшані коло Львова напали бувші „оброньци" Ян Шарґут і М. Мацьків на Ю. Сивенького і С. Дуду, що вертали до дому, та тяжко побили їх. Пустились в дальшу дорогу вже не самі, а в товаристві своїх братів С. Сивенького і М. Сеньова. І знову попали в засідку. В обороні власного життя М. Сенів вдарив Яна Шарґута і М. Мацькова якимсь предметом по голові, з котрих оден повалився на землю, а другий утік. Напацені удалися без перешкоди до дому та полягали спати. В справу вмішалася місцева поліція, спровадила зі Львова тайних агентів, арештувала М Сеньова, С і Ю. Сивенких та С. Дуду, добачуючи в тій авантурі політичний підклад. Арештованих збито в нелюдський спосіб і відставлено на ... Один з напасників, Ян Шарґут наслідком одержаної рани помер в дорозі до шпиталю, а другий М. Мацьків лежить у шпитали у Львові. — *Місцевий.*

— **Розмінна чехословацька монета.** На днях випущено в Чехословаччині 10-сотикову, металеву монету.

— **Нові оплати в Польщі.** На онодішньому засіданню польської скарбової комісії порішено підвижку стемплевих оплат за подання. І так подання чужинця о дозвіл на придбання недвижимости, стемплева оплата міліон марок; о затвердження або зміну статута акційної спілки 250.000 мп.; о дозвіл на ведення промислових підприємств в 1, , і 3 категорії 50.000 мп.; о дозвіл на ведення підприємств иншої категорії 50.000 мп; о дозвіл на зміну інструкцій для торговельних і промислових підприємств 25.000 мп.; о дозвіл на органі[зацію] видовищ, концертів і т. п. 35.000 мп.; о дозвіл на незачинювання льокалю після поліційних годин 1 міліон; всі инші подання вимагають остемпльовання в висоті 15.000 мп. і залучник 3.500 мп. За дозвіл на зміну назвища виносить оплата півтора міліона марок. Инші стемплеві оплати будуть підвищені з 20 мп. на 1500 мп.

— **Подробиці закону про охорону льокаторів.** Польські часописи доносять, що польська соймова комісія, яка тепер займається редукцією закона про охорону льокаторів, рішила, що чинш побираний від піднаємців не може перевисшити більше аніж 60 прц. тої частини чиншу, яку його помешкання платить власникови будинку.

— **Папський візитатор Його Ексцеленція Дженокki прибув до Львова incognito в суботу дня 24. с. м. рано і замешкав в монастири о. о. Редемптористів в Збоїсках. Дня 27. с. м. о год. 5. по пол. наступить торжественний вїзд о. Візитатора до катедри св. Юра, де повитає Його все духовенство Львова під проводом ґенерального Вікарія о. А. Бачинського. Представники наших Товариств і братств як і ціле наше громадянство повинно взяти як найчисленнійшу участь у повитанню Достойного Гостя.

Квестура української політехнічної школи у Львові.

Квестура Української Політехнічної Школи подає до відома:

1) Виклади в зимовому семестрі кінчаються з днем 30. марта 1923 р.

2) Другий семестер (літний) начнеться з днем 16. квітня 1923. р.

3) Вписи на літний семестер на виділах: загальної інжінерії, машиновім і лісовім — відбуватимуться в днях від 30. марта до 16. квітня 1923. р. включно.

4) При вписах на літний семестер належить виказатися доказом здання кольоквій з математики і начеркової ґеометрії.

5) Оплата за літний семестер виносить 25.000 мп.

Курс грошей.

Львів, дня 24. лютого 1923.

Доляри американські	51.000—51.200
„ „ (1 і 2-ки	50.700—51.800
Доляри канадійські	50.300—50.500
„ „ (1 і 2-ки	50.000—50.200
Марки німецькі (10 тис.)	2·10—2·10
„ „ 1000	250—255
„ „ (сотки)	2·40—2·50
„ „ (дрібні)	2·35—2·50
Корони чеські	1470·00—1500·00
„ (дрібні)	1400·00—1480·00
Австрійські стемпл.	75·00—76·00
Франки французькі	2900·00—3000·00
Фунти стерлінгів	218.000·00—220.000·00
Франки швайцарські	9700·00—9800·00
Золото:	
20 кор.	220.000·00—225.000·00
20 франк.	210.000·00—215.000·00
20 марк. нім.	235.000·00—237.000·00
10 рубл.	280.000·00—282.000·00
Доляри	46.000·00—47.0000·00
Срібло:	
Корони австр.	3.400·00—3.450·00
5 кор. австр.	17.400·00—17.600·00
Фльорени австр.	8.700·00—9.[illegible]00
Рублі	15.000·00—15.500·00
Копійки	73·00—75·00

Поможіть політичним вязням! Фонди Комітету допомоги для них уже цілком вичерпані! Негідне чести Українського Народу булоб, коли б наша суспільність всіми засобами не постаралася улекшити своїм політичним вязням їхню важку долю! Негайно пришліть нові датки до Краєвого Союза Кредитового, Ринок ч. 10, або до Т-ва „Дністер" вул. Руська ч. 20. Харчі доставляйте до кухні в „Народнім Домі", Львів, вул. Рутовського ч. 22, II. пов.

За редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.